

Medical Ethics and Law
Research Center

Faṣlnāmah-i akhlāq-i pizishkī i.e., Quarterly Journal of Medical Ethics

2024; 18: e11

Shahid Beheshti
University of Medical Sciences

The Role of Moral Intelligence and Sense of Belonging to School in Predicting Academic Self-Defeating Behaviors

Zahra Ghobadi Mehr¹, Mohammad Hasan Ghanifar^{1*}, Toktam Sadat Jafar Tabatabaei¹,
Samaneh Sadat Jafar Tabatabaei¹

1. Department of Psychology, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: Given the high prevalence of academic self-defeating behaviors among students and their destructive effects and irreparable consequences for individuals, families and society, it is essential to investigate the factors influencing these behaviors. Therefore, this study aimed to determine the role of moral intelligence and sense of belonging to school in predicting academic self-defeating behaviors.

Methods: The research method was descriptive-correlational. The study population included all male and female students of the first and second secondary schools in one district of Karaj during the academic year 2023-24. A sample of 120 students was selected using the convenience sampling method. Data collection tools included the Moral Intelligence Questionnaire by Lennick and Kiel (2005), the Sense of Belonging to School Questionnaire by Brew & Beatty (2004) and the Academic Self-Defeating Behaviors Questionnaire by Azdarbin et al (2023). Data analysis was conducted using Pearson correlation and multiple regression with the help of SPSS 18 statistical software at a significance level of less than 0.05

Ethical Considerations: Written consent was obtained from participants and they were assured of the confidentiality of their information.

Results: The results showed that the mean and standard deviation of the research variables-moral intelligence, sense of belonging to school and academic self-defeating behaviors were 109.03 ± 10.98 , 107.34 ± 17.16 and 69.80 ± 10.47 , respectively. The regression analysis indicated that moral intelligence accounted for 50.4% and sense of belonging to school accounted for 59.2% of the ability to predict academic self-defeating behaviors. Additionally, there was a significant inverse relationship between moral intelligence ($r = -0.705$, $P < 0.01$) and sense of belonging to school ($r = -0.777$, $P < 0.01$) with academic self-defeating behaviors.

Conclusion: These reducing academic self-defeating behaviors in students requires attention to moral intelligence and sense of belonging to school. Therefore, it is recommended to develop and implement intervention programs focusing on teaching moral intelligence and enhancing the sense of belonging to school.

Keywords: Moral Intelligence; Sense of Belonging to School; Academic Self-Defeating Behaviors; Students

Corresponding Author: Mohammad Hasan Ghanifar; **Email:** Ghanifar@iaubir.ac.ir

Received: April 01, 2024; **Accepted:** October 15, 2024; **Published Online:** January 06, 2025

Please cite this article as:

Ghobadi Mehr Z, Ghanifar MH, Jafar Tabatabaei TS, Jafar Tabatabaei SS. The Role of Moral Intelligence and Sense of Belonging to School in Predicting Academic Self-Defeating Behaviors. Faṣlnāmah-i akhlāq-i pizishkī, i.e., Quarterly Journal of Medical Ethics. 2024; 18: e11.

بررسی نقش هوش اخلاقی و احساس تعلق به مدرسه

در پیش‌بینی رفتارهای خودشکن تحصیلی

زهرا قبادی مهر^۱، محمدحسن غنی‌فر^{۱*}، تکت‌م‌سادات جعفرطباطبایی^۱، سمانه‌سادات جعفرطباطبایی^۱

۱. گروه روان‌شناسی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: با توجه به شیوع بالای پدیده رفتارهای خودشکن تحصیلی در بین دانش‌آموزان و اثرات مخرب و پیامدهای جبران‌ناپذیر آن برای فرد، خانواده و جامعه، بررسی عوامل مؤثر در رفتارهای خودشکن تحصیلی دانش‌آموزان لازم و ضروری است. از این رو مطالعه حاضر با هدف تعیین نقش هوش اخلاقی و احساس تعلق به مدرسه در پیش‌بینی رفتارهای خودشکن تحصیلی انجام شد.

روش: روش پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی بود. جامعه پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر و پسر متوسطه اول و دوم ناحیه یک کرج در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳ بودند که ۱۲۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌های هوش اخلاقی Lenik و Keel (۲۰۰۵ م)، احساس تعلق به مدرسه Beatty و Brew (۲۰۰۴ م) و رفتارهای خودشکن تحصیلی اژدربین و همکاران (۱۴۰۱ ش.) بودند. تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با کمک نرم‌افزار آماري SPSS 18 در سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ انجام شد.

ملاحظات اخلاقی: رضایت کتبی مشارکت‌کنندگان اخذ و درباره محرمانگی اطلاعات به آن‌ها اطمینان خاطر داده شده بود.

یافته‌ها: نتایج نشان داد میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش شامل هوش اخلاقی، احساس تعلق به مدرسه و رفتارهای خودشکن تحصیلی به ترتیب $109/03 \pm 10/98$ ، $107/34 \pm 17/16$ و $69/80 \pm 10/47$ بود. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد مؤلفه‌های هوش اخلاقی به میزان $50/4$ درصد و احساس تعلق به مدرسه به میزان $59/2$ درصد، توانایی پیش‌بینی رفتارهای خودشکن تحصیلی را داشتند. همچنین نتایج نشان داد رابطه معکوس و معناداری بین هوش اخلاقی ($r = -0/705$ ، $P < 0/01$) و احساس تعلق به مدرسه ($r = -0/777$ ، $P < 0/01$) با رفتارهای خودشکن تحصیلی وجود داشت.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج می‌توان گفت لازمه کاهش رفتارهای خودشکن تحصیلی دانش‌آموزان توجه به هوش اخلاقی و احساس تعلق به مدرسه است، از این رو توصیه می‌شود به تدوین و اجرای برنامه‌های مداخله با رویکرد آموزش هوش اخلاقی و ارتقای احساس تعلق به مدرسه پرداخته شود.

واژگان کلیدی: هوش اخلاقی؛ احساس تعلق به مدرسه؛ رفتارهای خودشکن تحصیلی؛ دانش‌آموزان

نویسنده مسئول: محمدحسن غنی‌فر؛ پست الکترونیک: Ghanifar@iaubir.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۱۳؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۲۴؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۰/۱۸

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Ghobadi Mehr Z, Ghanifar MH, Jafar Tabatabaei TS, Jafar Tabatabaei SS. The Role of Moral Intelligence and Sense of Belonging to School in Predicting Academic Self-Defeating Behaviors. Faşlnāmah-i akhlāq-i pizishkī, i.e., Quarterly Journal of Medical Ethics. 2024; 18: e11.

مقدمه

رفتارهای خودشکن تحصیلی (Academic Self-Defeating Behaviors) از جمله مشکلات تحصیلی هستند که مورد توجه پژوهشگران و متخصصان آموزش قرار گرفته‌اند (۱). رفتار خودشکن بیانگر وضعیتی است که گرچه فرد در تلاش برای رسیدن به هدفی هست، ولی در دستیابی به آن هدف راه‌هایی را انتخاب می‌کند که با اتفاقات ناگوار بسیاری همراه بوده و مانع رسیدن آن‌ها به هدف شده یا آن را دشوار می‌سازد (۲). رفتارهایی چون اهمال‌کاری، خود ناتوان‌سازی، افزایش تعهد، ارزیابی‌های نادرست و نامعتبر از خود، ناتوانی در به تأخیر انداختن پاداش‌ها (توجه تکانشی) و به تأخیر انداختن تصمیم‌گیری را به عنوان رفتارهای خودشکن معرفی کردند (۳). افراد دچار رفتارهای خودشکن معمولاً به خاطر نگرانی و ترسی که از شکست خوردن دارند، با رفتارهای گوناگون، از جمله بهانه‌تراشی و دلیل‌تراشی و با میانجی‌کردن رفتارهای ناپسند خود سعی در رفع هرگونه مسئولیت از سوی خود را دارند و دست از تلاش و پشتکار می‌کشند، این افراد غالباً بر پیامدهای کوتاه‌مدت رفتار خود تمرکز می‌کنند و پیامدهای بلندمدت را نادیده یا دست کم می‌گیرند (۴). افراد دارای رفتارهای خودشکن درگیر رفتارهایی مانند خودآزاری، اعتیاد و رفتارهای جنسی پرخطر می‌شوند، این رفتارها نه تنها موجب مشکلات تحصیلی می‌شوند، بلکه پیامدهای روان‌شناختی نظیر اضطراب، استرس و افسردگی را به دنبال دارند (۵). از این رو بررسی و شناسایی عوامل مؤثر در رفتارهای خودشکن تحصیلی دارای اهمیت است.

یکی از عوامل مؤثر در رفتارهای خودشکن تحصیلی، هوش اخلاقی (Moral Intelligence) است که ظرفیت و توانایی درست از نادرست، داشتن اعتقادات اخلاقی قوی و عمل به رفتار در جهت صحیح و درست تعریف شده است و به معنی توجه به زندگی انسان و طبیعت، رفاه اقتصادی و اجتماعی، ارتباطات باز و صادقانه و حقوق شهروندی است (۶). هوش اخلاقی اشاره به توانایی اعمال اصول اخلاقی در اهداف شخصی ارزش‌ها و فعالیت‌های فرد دارد و شامل گستره فراشناختی است که واکنش شناخت‌ها، نگرش‌ها و فعالیت‌های

اخلاقی را در چهارچوب سیستم‌های ارزشی فردی امکان‌پذیر می‌سازد (۷). هوش اخلاقی را کنشی آگاهانه، مدیریت‌کننده و چندوجهی می‌دانند که خیرخواهی، مسئولیت‌پذیری، انصاف محوری، احترام، شکیبایی، صداقت و گذشت وجوه آن هست (۸). هوش اخلاقی دارای چهار اصل درستکاری (اعمال درست و صادقانه)، مسئولیت‌پذیری (پذیرش اعمال و پیامدهای آن)، دلسوزی (توجه همدلانه به دیگران) و بخشش (آگاهی از عیوب و اشتباهات و بخشیدن خود و دیگران) است (۹). در زمینه نقش هوش اخلاقی در رفتارهای خودشکن تحصیلی، تا آنجا که محقق بررسی نموده است، پژوهشی به صورت مستقل در جامعه دانش‌آموزی انجام نشده است و خلأ پژوهشی در این زمینه وجود دارد، اما هوش اخلاقی در پژوهش‌ها به عنوان یک عامل مؤثر در پیش‌بینی فرسودگی تحصیلی و اهمال‌کاری دانش‌آموزان (۱۰)، انگیزه تحصیلی، هیجان‌های تحصیلی، اهمال‌کاری تحصیلی، فرسودگی تحصیلی، شکوفایی تحصیلی دانش‌آموزان (۱۱) و امید به تحصیل دانش‌آموزان (۱۲) مطرح است.

وجود رفتارهای خودشکن تحصیلی می‌تواند جو مدرسه و کلاس درس را تحت‌الشعاع خود قرار دهد. از این رو یکی از عوامل مؤثر در این زمینه می‌تواند احساس تعلق به مدرسه (Sense of Belonging to School) باشد، احساس تعلق به مدرسه با عنوان‌هایی چون تعهد به مدرسه، پیوند با مدرسه و دلبستگی به مدرسه توصیف شده است، این نیاز شامل اثبات فرصت‌هایی برای رقابت، افزایش موقعیت‌های استقلال فردی، مراقبت و حمایت از دانش‌آموز و پذیرفته‌شدن در جمع دوستان می‌شود (۱۳). احساس تعلق به مدرسه یک سازه عاطفی است که می‌توان آن را به عنوان تعلق یا احساس پذیرفته‌شدن و احترام در مدرسه، داشتن احساس غرور از عضویت در مدرسه و استفاده از مدرسه برای توصیف خود تعریف کرد (۱۴). احساس تعلق به مدرسه اشاره به این دارد که دانش‌آموزان احساس کنند مورد پذیرش قرار می‌گیرند، به ارزش‌های آن‌ها توجه می‌شود، در فعالیت‌های تحصیلی و کلاسی مورد تشویق قرار می‌گیرند و این احساس در آن‌ها ایجاد می‌شود که می‌توانند در فعالیت‌های کلاسی سهیم بوده و مورد توجه قرار گیرند (۱۵). احساس تعلق به مدرسه از

شش خرده‌مقیاس شامل احساس تعلق به همسالان، حمایت معلم، احساس رعایت احترام و عدالت در مدرسه، مشارکت در اجتماع، ارتباط فرد با مدرسه و مشارکت علمی تشکیل شده است (۱۶). در پژوهش‌ها نقش احساس تعلق به مدرسه در پیش‌بینی رفتارسازی درمانی (۱۷)، اهمال‌کاری (۱۸)، فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان (۱۹) تأیید شده است. از این رو مرور پیشینه نشان می‌دهد که در زمینه نقش احساس تعلق به مدرسه در رفتارهای خودشکن تحصیلی شکاف تحقیقاتی وجود دارد.

با توجه به شیوع بالای پدیده رفتارهای خودشکن تحصیلی در بین دانش‌آموزان و اثرات مخرب آن بر انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و با توجه به اینکه افت تحصیلی پیامدهای جبران‌ناپذیری برای فرد، خانواده و جامعه در پی دارد و با در نظر داشتن این مسأله که دانش‌آموزان متوسطه در دوره حساس رشدی قرار دارند و این ویژگی‌های منفی می‌تواند مانعی جدی در دستیابی به اهدافشان باشد، بررسی عوامل مؤثر در رفتارهای خودشکن تحصیلی دانش‌آموزان لازم و ضروری است و نتایج این پژوهش می‌تواند راهگشای پژوهش‌های بعدی در این زمینه باشد. همچنین مرور پیشینه پژوهش نشان داد در زمینه ارتباط متغیرهای مذکور در جامعه دانش‌آموزی خلأ پژوهشی وجود دارد، لذا پژوهش مطالعه حاضر با پرکردن شکاف تحقیقاتی انجام‌شده در زمینه ارتباط متغیرهای مذکور در جامعه دانش‌آموزی انجام شد، بنابراین مطالعه حاضر در راستای هدف تعیین نقش هوش اخلاقی و احساس تعلق به مدرسه در پیش‌بینی رفتارهای خودشکن تحصیلی نقش دارند؟

ملاحظات اخلاقی

تحقیق حاضر از سوی کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی بیرجند به تأیید رسیده است (کد کمیته اخلاق: IR.IAU.BIRJAND.REC.1402.038).

اطلاعات جامع در رابطه با دلایل تحقیق، نتایج، حفظ محرمانگی و نحوه انجام تحقیق به افراد داده شد و رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان اخذ گردید.

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی بود. جامعه پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر و پسر متوسطه اول و دوم ناحیه یک کرج در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳ بودند. برای تعیین حجم نمونه از فرمول Tabachnick & Fidell، یعنی $(n \geq m + 100)$ استفاده شد که در آن n حجم نمونه و m تعداد متغیرهای پیش‌بین است، استفاده شد (۲۰). در این پژوهش با توجه به وجود ده متغیر پیش‌بین (چهار بعد هوش اخلاقی و شش بعد احساس تعلق به مدرسه) حجم نمونه ۱۱۰ نفر برآورد. از آنجایی که معادله بالا حداقل حجم نمونه را محاسبه می‌کند، لذا برای اطمینان از حجم نمونه و ریزش‌های احتمالی تعداد ۱۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه انتخاب شدند. ملاک‌های ورود شامل محدود سنی ۱۳ تا ۱۸ سال و نداشتن بیماری روانی و سلامت کامل بر اساس پرونده سلامت بود و ملاک خروج از مطالعه شامل تکمیل ناقص پرسشنامه و مخدوش‌بودن اطلاعات پرسشنامه‌ها بود. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌های زیر بودند:

۱. پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک: در این پرسشنامه اطلاعاتی شامل سن، جنس، دوره و پایه تحصیلی از آزمودنی به دست آمد.

۲. پرسشنامه هوش اخلاقی: Lennick & Kiel (۲۰۰۵) م. (پرسشنامه ۴۰ سؤالی هوش اخلاقی را طراحی کردند که چهار مؤلفه اصلی درستکاری (سؤالات ۱-۱۰)، مسئولیت‌پذیری (سؤالات ۱۱-۲۰)، دلسوزی (سؤالات ۲۱-۳۰) و بخشش (سؤالات ۳۱-۴۰) را در طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای (هرگز: نمره ۱ تا تمام اوقات: نمره ۵) می‌سنجد، لذا دامنه نمرات بین ۴۰ تا ۲۰۰ هست. در نهایت نمره ۹۰ تا ۱۰۰ عالی، ۸۰ تا ۸۹ خیلی خوب، ۷۰ تا ۷۹ خوب و ۶۹ و کمتر ضعیف هست. Lennick & Kiel (۲۰۰۵) م. روایی محتوایی را مطلوب و

عملکردی و ارزیابی نامعتبر از خود ۰/۹۱، ۰/۷۱ و ۰/۶۲ گزارش شد و پایایی کل پرسشنامه معادل ۰/۸۵ به دست آمد (۲). پس از اخذ معرفی‌نامه از دانشگاه، به اداره آموزش و پرورش مراجعه و مجوز لازم از اداره آموزش و پرورش اخذ شد و پژوهشگر جهت نمونه‌گیری به مدارس متوسطه دخترانه و پسرانه معرفی شد، جهت جمع‌آوری اطلاعات پژوهش، با مراجعه به یک مدرسه دخترانه و یک مدرسه پسرانه (از هر مقطع یک مدرسه)، پرسشنامه‌ها در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت و از دانش‌آموزان درخواست شد که با دقت به گویه‌های پرسشنامه پاسخ بدهند، به شرکت‌کنندگان درباره محرمانه ماندن اطلاعات توضیحات لازم ارائه شد و اعتماد آنان جهت شرکت در پژوهش جلب شد. همچنین در پرسشنامه توضیحات لازم درباره هدف اجرای پژوهش و نحوه پاسخدهی به عبارات ارائه شد. پس از به حدنصاب رسیدن حجم نمونه، پرسشنامه‌ها جمع‌آوری و خروجی داده‌ها در بخش آمار توصیفی از میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار تحلیلی از روش‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه و با کمک نرم‌افزار آماری SPSS 18 استفاده شد.

یافته‌ها

در جمع‌آوری داده‌ها ۲۰۰ پرسشنامه بین چهار مدرسه توزیع شد، اما ۵۰ پرسشنامه به دلیل تکمیل ناقص و مخدوش بودن اطلاعات حذف شدند و در نهایت ۱۵۰ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفتند، بر اساس نتایج جدول ۱، ۷۷ نفر (۵۱/۳۳ درصد) دختر و ۷۳ نفر (۴۸/۶۶ درصد) بودند. همچنین ۵۲ نفر (۳۴/۶۶ درصد) ۱۳-۱۴ سال، ۵۱ نفر (۳۴ درصد) ۱۵-۱۶ سال و ۴۷ نفر (۳۱/۳۳ درصد) ۱۷-۱۸ سال سن داشتند. ۷۶ نفر (۵۰/۶۶ درصد) در متوسطه اول و ۷۴ نفر (۴۹/۳۳ درصد) در متوسطه دوم قرار داشتند.

ضریب پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ گزارش نمودند (۲۱). در مطالعه امانی کلاریجانی و سلم‌آبادی (۱۴۰۱ ش.)، روایی به روش تحلیل عاملی تأیید شد و پایایی کل این آزمون با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آمد (۲۲).

۳. پرسشنامه احساس تعلق به مدرسه: Brew & Beatty (۲۰۰۴ م.) این پرسشنامه ۲۷ سؤالی را ساختند که شش خرده‌مقیاس شامل احساس مثبت نسبت به در مدرسه (سؤالات ۱۸، ۲۹، ۴۰، ۴۳)، حمایت معلم (سؤالات ۵، ۸، ۱۱، ۱۷، ۲۵، ۲۸، ۳۱، ۳۳، ۴۵)، احساس رعایت احترام و عدالت در مدرسه (سؤالات ۱، ۶، ۷، ۲۳)، مشارکت در اجتماع (سؤالات ۲۲، ۳۲، ۳۴، ۳۸)، ارتباط فرد با مدرسه (سؤالات ۳۰، ۳۷، ۳۹) و مشارکت علمی (سؤالات ۱۰، ۱۲، ۲۶) را در یک مقیاس لیکرت از کاملاً موافقم: نمره یک تا کاملاً مخالفم: نمره ۵ می‌سنجد. دامنه نمرات بین ۱۳۵-۲۷ هست و نمرات بالاتر نشان‌دهنده تعلق بیشتر هست. در مطالعه Brew & Beatty (۲۰۰۴ م.) روایی محتوایی تأیید و پایایی به روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۷۵ گزارش شده است (۲۳). در پژوهش مکیان و کلانتر کوشه (۱۳۹۴ ش.) روایی همگرا و تحلیل عاملی تأیید و پایایی کل به روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۸ به دست آمد (۱۹).

۴. پرسشنامه رفتارهای خودشکن تحصیلی: ازدربین و همکاران (۱۴۰۱ ش.) این پرسشنامه ۳۵ سؤالی را طراحی کردند که سه خرده مقیاس شامل اهمال‌کاری/خودناتوان‌سازی (سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵)، ناتوانی در جهت‌گیری هدف/ عملکردی (سؤالات ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۲، ۲۲، ۲۳) و ارزیابی نامعتبر از خود (۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱) را بر روی طیف لیکرت از کاملاً موافقم=۴ تا کاملاً مخالفم=۰ می‌سنجد، دامنه نمرات ۱۴۰-۰ هست و نمرات بالاتر نشان‌دهنده تأثیر بیشتر آن مؤلفه رفتار خودشکن هست. در مطالعه ازدربین و همکاران (۱۴۰۱ ش.) روایی محتوایی توسط اساتید تأیید و پایایی آن به روش آلفای کرونباخ برای سه خرده‌مقیاس شامل اهمال‌کاری/خودناتوان‌سازی، ناتوانی در جهت‌گیری هدف/

جدول ۱. اطلاعات دموگرافیک آزمودنی‌ها

متغیر	فراوانی (درصد)
جنسیت	پسر ۷۳ نفر (۴۸/۷ درصد)
	دختر ۷۷ نفر (۵۱/۳ درصد)
سن	۱۳-۱۴ سال ۵۲ نفر (۳۴/۷ درصد)
	۱۵-۱۶ سال ۵۱ نفر (۳۴ درصد)
	۱۷-۱۸ سال ۴۷ نفر (۳۱/۳ درصد)
مقطع تحصیلی	متوسطه اول ۷۶ نفر (۵۰/۷ درصد)
	متوسطه دوم ۷۴ نفر (۴۹/۳ درصد)

بر اساس نتایج جدول ۲، میانگین و انحراف معیار متغیرهای رفتاری خودشکن تحصیلی به ترتیب $10.9/0.3 \pm 10.9/98$ ، پژوهش شامل هوش اخلاقی، احساس تعلق به مدرسه و $10.7/3.4 \pm 10.7/16$ و $6.9/8.0 \pm 10.4/7$ بود.

جدول ۲: یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
درستکاری	۲۵/۷۳	۳/۳۷۶
مسئولیت‌پذیری	۲۶/۹۰	۳/۵۵۴
دلسوزی	۲۹/۲۲	۳/۶۴۰
بخشش	۲۷/۱۸	۳/۶۶۷
هوش اخلاقی	۱۰/۹۸۵	۱۰/۹۸۵
احساس تعلق به همسالان	۲۱/۳۵	۴/۵۴۹
حمایت معلم	۱۹/۱۰	۴/۵۴۸
رعایت احترام و عدالت	۱۷/۵۱	۳/۰۲۱
مشارکت در اجتماع	۱۵/۲۴	۳/۵۵۳
ارتباط فرد با مدرسه	۱۷/۴۷	۳/۹۱۹
مشارکت علمی	۱۶/۶۸	۳/۳۵۹
احساس تعلق به مدرسه	۱۰/۷/۳۴	۱۷/۱۶۷
خودشکن تحصیلی	۶/۹/۸۰	۱۰/۴۷۷

بر اساس نتایج جدول ۳، رابطه معکوس و معناداری بین هوش اخلاقی ($r = -0.705$, $P < 0.01$) و احساس تعلق به مدرسه داشت. رفتاری خودشکن تحصیلی وجود داشت. ($r = -0.777$, $P < 0.01$)

جدول ۳: ضرایب همبستگی بین هوش اخلاقی و احساس تعلق به مدرسه با رفتارهای خودشکن تحصیلی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
درستکاری	$r=0/616$ $p=0/05$	۱											
مسئولیت‌پذیری	$r=0/598$ $p=0/05$	$r=0/662$ $p=0/05$	۱										
دلسوزی	$r=0/236$ $p=0/05$	$r=0/274$ $p=0/05$	$r=0/388$ $p=0/05$	۱									
بخشش	$r=0/784$ $p=0/05$	$r=0/824$ $p=0/05$	$r=0/859$ $p=0/05$	$r=0/624$ $p=0/05$	۱								
هوش اخلاقی	$r=0/557$ $p=0/05$	$r=0/519$ $p=0/05$	$r=0/514$ $p=0/05$	$r=0/192$ $p=0/05$	$r=0/574$ $p=0/05$	۱							
احساس تعلق به همسالان	$r=0/492$ $p=0/05$	$r=0/603$ $p=0/05$	$r=0/681$ $p=0/05$	$r=0/341$ $p=0/05$	$r=0/686$ $p=0/05$	$r=0/541$ $p=0/05$	۱						
حمایت معلم	$r=0/307$ $p=0/05$	$r=0/249$ $p=0/05$	$r=0/223$ $p=0/05$	$r=0/291$ $p=0/05$	$r=0/346$ $p=0/05$	$r=0/199$ $p=0/05$	$r=0/158$ $p=0/05$	۱					
رعایت احترام و عدالت	$r=0/601$ $p=0/05$	$r=0/495$ $p=0/05$	$r=0/564$ $p=0/05$	$r=0/362$ $p=0/05$	$r=0/653$ $p=0/05$	$r=0/557$ $p=0/05$	$r=0/376$ $p=0/05$	$r=0/274$ $p=0/05$	۱				
مشارکت در اجتماع	$r=0/580$ $p=0/05$	$r=0/692$ $p=0/05$	$r=0/658$ $p=0/05$	$r=0/302$ $p=0/05$	$r=0/721$ $p=0/05$	$r=0/549$ $p=0/05$	$r=0/468$ $p=0/05$	$r=0/438$ $p=0/05$	$r=0/658$ $p=0/05$	۱			
ارتباط فرد با مدرسه	$r=0/761$ $p=0/05$	$r=0/778$ $p=0/05$	$r=0/617$ $p=0/05$	$r=0/252$ $p=0/05$	$r=0/774$ $p=0/05$	$r=0/576$ $p=0/05$	$r=0/620$ $p=0/05$	$r=0/320$ $p=0/05$	$r=0/527$ $p=0/05$	$r=0/614$ $p=0/05$	۱		
مشارکت علمی	$r=0/738$ $p=0/05$	$r=0/754$ $p=0/05$	$r=0/744$ $p=0/05$	$r=0/386$ $p=0/05$	$r=0/846$ $p=0/05$	$r=0/797$ $p=0/05$	$r=0/742$ $p=0/05$	$r=0/490$ $p=0/05$	$r=0/756$ $p=0/05$	$r=0/831$ $p=0/05$	$r=0/818$ $p=0/05$	۱	
احساس تعلق به مدرسه	$r=0/557$ $p=0/05$	$r=0/589$ $p=0/05$	$r=0/608$ $p=0/05$	$r=0/387$ $p=0/05$	$r=0/705$ $p=0/05$	$r=0/602$ $p=0/05$	$r=0/554$ $p=0/05$	$r=0/400$ $p=0/05$	$r=0/597$ $p=0/05$	$r=0/661$ $p=0/05$	$r=0/646$ $p=0/05$	$r=0/777$ $p=0/05$	۱
خودشکن تحصیلی	$r=0/616$ $p=0/05$	۱											۱

بر اساس نتایج جدول ۴، مقدار F به دست‌آمده برای بررسی مدل رگرسیونی برابر با $29/474$ بود ($P < 0/01$) که نشان‌دهنده مناسب‌بودن مدل رگرسیونی ارائه شده بود. مقدار مجذور R برابر با $0/504$ به دست آمده که نشان می‌دهد مؤلفه‌های هوش اخلاقی، $50/4$ درصد از واریانس رفتارهای خودشکن تحصیلی را تبیین می‌کنند. مقدار ضریب رگرسیونی استاندارد شده (Beta) برای درستکاری ($P=0/031$, $\beta=-0/192$)، مسئولیت‌پذیری ($P=0/032$, $\beta=-0/204$)، دلسوزی ($P=0/001$, $\beta=-0/339$) و بخشش ($P=0/033$, $\beta=-0/154$) است و مقدار ضریب رگرسیونی استاندارد نشده (B) برای

درستکاری ($P < 0/05$, $B=-0/596$)، مسئولیت‌پذیری ($P < 0/05$, $B=-0/601$)، دلسوزی ($P < 0/01$, $B=-0/976$) و بخشش ($P < 0/05$, $B=-0/440$) است. از این رو با شرط ثابت‌بودن متغیرهای دیگر به ازای افزایش یک نمره در متغیر درستکاری به میزان $0/192$ ، افزایش یک نمره در متغیر مسئولیت‌پذیری به میزان $0/204$ ، افزایش یک نمره در متغیر دلسوزی به میزان $0/339$ و افزایش یک نمره در متغیر بخشش به میزان $0/154$ از میزان نمرات رفتارهای خودشکن تحصیلی کاهش می‌یابد.

جدول ۴: تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی رفتارهای خودشکن تحصیلی از طریق هوش اخلاقی

مدل	B	SE	Beta	t	مقدار احتمال	R	R مجذور	F	مقدار احتمال	Tolerance	VIF
ثابت	۱۴۱/۷۵۶	۶/۹۴۷		۲۰/۴۰۶	۰/۰۰۱	۰/۷۱۱	۰/۵۰۴	۲۹/۴۷۴	۰/۰۱		
درستکاری	-۰/۵۹۶	۰/۲۷۳	۰/۱۹۲	۲/۱۸۴	۰/۰۳۱					۰/۵۵۶	۱/۷۹۸
مسئولیت‌پذیری	-۰/۶۰۱	۰/۲۷۷	۰/۲۰۴	۲/۱۶۸	۰/۰۳۲					۰/۴۸۵	۲/۰۶۰
دلسوزی	-۰/۹۷۶	۰/۲۷۶	۰/۲۲۹	۳/۵۲۹	۰/۰۰۱					۰/۴۶۶	۲/۱۴۸
بخشش	-۰/۴۴۰	۰/۲۰۳	۰/۱۵۴	۲/۱۶۳	۰/۰۳۳					۰/۸۴۹	۱/۱۷۸

بر اساس نتایج جدول ۵، مقدار F به دست‌آمده برای بررسی مدل رگرسیونی برابر با $۲۹/۰۳۳$ بود ($P < ۰/۰۱$) که نشان‌دهنده مناسب بودن مدل رگرسیونی ارائه شده بود. مقدار مجذور R برابر با $۰/۵۹۲$ به دست آمده که نشان می‌دهد مؤلفه‌های احساس تعلق به مدرسه، $۵۹/۲$ درصد از واریانس رفتارهای خودشکن تحصیلی را تبیین می‌کنند. مقدار ضریب رگرسیونی استاندارد شده (Beta) برای احساس تعلق به همسالان ($\beta = -۰/۱۷۲$, $P = ۰/۰۳۷$)، حمایت معلم ($\beta = ۰/۰۳۹$, $P = ۰/۰۳۹$)، احساس رعایت احترام و عدالت ($\beta = -۰/۱۶۵$, $P = ۰/۰۳۰$)، مشارکت در اجتماع ($\beta = -۰/۱۴۶$, $P = ۰/۰۴۳$)، ارتباط فرد با مدرسه ($\beta = -۰/۱۹۹$, $P = ۰/۰۳۳$) و مشارکت علمی ($\beta = -۰/۱۸۷$, $P = ۰/۰۳۷$) است و مقدار ضریب رگرسیونی استاندارد نشده (B) برای احساس تعلق به همسالان ($p < ۰/۰۵$)

($B = -۰/۳۹۶$)، حمایت معلم ($B = -۰/۳۸۱$, $p < ۰/۰۵$)، احساس رعایت احترام و عدالت ($B = -۰/۵۰۶$, $p < ۰/۰۵$)، مشارکت در اجتماع ($B = -۰/۵۰۱$, $p < ۰/۰۵$)، ارتباط فرد با مدرسه ($B = -۰/۵۸۳$, $p < ۰/۰۵$) و مشارکت علمی ($B = -۰/۵۳۱$, $p < ۰/۰۵$) است. به ازای افزایش یک نمره در متغیر احساس تعلق به همسالان به میزان $۰/۱۷۲$ ، افزایش یک نمره در متغیر حمایت معلم به میزان $۰/۱۶۵$ ، افزایش یک نمره در متغیر رعایت احترام و عدالت به میزان $۰/۱۴۶$ ، افزایش یک نمره در متغیر مشارکت در اجتماع به میزان $۰/۱۷۰$ ، افزایش یک نمره در متغیر ارتباط فرد با مدرسه به میزان $۰/۱۹۹$ و افزایش یک نمره در متغیر مشارکت علمی به میزان $۰/۱۸۷$ از میزان نمرات رفتارهای خودشکن تحصیلی کاهش می‌یابد.

جدول ۵: تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی رفتارهای خودشکن تحصیلی از طریق احساس تعلق به مدرسه

مدل	B	SE	Beta	t	مقدار احتمال	R	R مجذور	F	مقدار احتمال	Tolerance	VIF
ثابت	۱۲۱/۰۱۰	۴/۴۷۲		۲۷/۰۶۱	۰/۰۰۱	۰/۷۷۹	۰/۵۹۲	۲۹/۰۳۳	۰/۰۱		
احساس تعلق به همسالان	-۰/۳۹۶	۰/۱۸۸	۰/۱۷۲	۲/۱۰۹	۰/۰۳۷					۰/۵۲۴	۱/۹۰۸
حمایت معلم	-۰/۳۸۱	۰/۱۸۲	۰/۱۶۵	۲/۰۹۰	۰/۰۳۹					۰/۵۵۶	۱/۷۹۹
رعایت احترام و عدالت	-۰/۵۰۶	۰/۲۳۰	۰/۱۴۶	۲/۱۹۸	۰/۰۳۰					۰/۷۹۱	۱/۲۶۴
مشارکت در اجتماع	-۰/۵۰۱	۰/۲۴۵	۰/۱۷۰	۲/۰۱۳	۰/۰۴۳					۰/۵۰۴	۱/۹۸۵
ارتباط فرد با مدرسه	-۰/۵۳۱	۰/۲۴۷	۰/۱۹۹	۲/۱۵۲	۰/۰۳۳					۰/۴۰۹	۲/۴۴۳
مشارکت علمی	-۰/۵۸۳	۰/۲۷۶	۰/۱۸۷	۲/۱۰۸	۰/۰۳۷					۰/۴۴۴	۲/۲۵۵

بحث

نتایج مطالعه حاضر نشان داد همبستگی بین هوش اخلاقی با رفتارهای خودشکن تحصیلی منفی و معنی‌دار بود و مؤلفه‌های هوش اخلاقی (درستکاری، مسئولیت‌پذیری، دلسوزی و بخشش) به شکل منفی و معنی‌داری رفتارهای خودشکن تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند، یعنی بین هوش اخلاقی با رفتارهای خودشکن تحصیلی رابطه معکوسی وجود داشت و با افزایش هوش اخلاقی، رفتارهای خودشکن تحصیلی، کاهش می‌یابد. نتیجه به دست‌آمده با نتایج مطالعات مرتبط در این زمینه همسو است، به طور مثال نتایج پژوهش حسام‌پور و رضایی (۱۴۰۲ ش.) نشان دادند متغیر هوش اخلاقی به صورت مستقیم تأثیر مثبت معناداری بر شکوفایی تحصیلی و انگیزه تحصیلی و تأثیر منفی معناداری بر هیجان تحصیلی، اهمال‌کاری تحصیلی و فرسودگی تحصیلی دارد (۱۱). یافته‌های مطالعه خرمائی و همکاران (۱۴۰۱ ش.) نشان داد که هوش اخلاقی بر آسایش روان‌شناختی و امید به تحصیل اثر مستقیم و معنی‌داری داشته است (۱۲). مطالعه نریمانی و همکاران (۱۳۹۶ ش.) نشان داد که مؤلفه‌های هوش اخلاقی و ادراک خطر ۷۹/۴ درصد از کل واریانس‌های اهمال‌کاری و ۴۸/۵ درصد از کل واریانس‌های فرسودگی تحصیلی را در دانش‌آموزان تبیین می‌کنند (۱۰). در تبیین یافته فوق می‌توان گفت هوش اخلاقی به مدیریت و تنظیم تفکرات و اعمال خود به نحوی که در مقابل هرگونه فشار از درون و بیرون ایستادگی کنند، اشاره دارد و به انتخاب‌های عقلانی و عمل به شیوه منصفانه منجر می‌شود (۸)، لذا می‌توان بیان کرد که دانش‌آموزان توانمند به هوش اخلاقی، خود را مسئول اعمال خود دانسته و همین عامل به نوبه خود موجب می‌شود که این دانش‌آموزان در رسیدن به اهداف خود، پشتکار، سخت‌کوشی و انگیزه بیشتری از خود نشان دهند. بنابراین دانش‌آموزان دارای هوش اخلاقی به پیروی از هنجارهای اجتماعی، مقررات و قوانین، عرف و آداب و رسوم توجه می‌کنند. انجام رفتارهای منصفانه احترام‌پذیرش دیگران و حقوق و مسئولیت‌ها از ویژگی‌های بارز آنها است که مجموع این ویژگی‌ها سبب افزایش توانمندی‌های دانش‌آموز و در

نتیجه کاهش رفتارهای خودشکن تحصیلی می‌شود. در تبیینی دیگر می‌توان گفت هوش اخلاقی جنبه‌های مثبتی از جمله درستکاری، مسئولیت‌پذیری، دلسوزی، انسجام، صداقت، شجاعت، رازداری، انجام تعهدات فردی، خود‌مهارگری و... شامل می‌شود که این جنبه‌ها باعث افزایش هیجان‌های مثبتی چون لذت، امید، افتخار و کاهش هیجان‌های منفی، از جمله ناامیدی و خستگی می‌شود. هیجان‌های تحصیلی مثبت نیز از طریق نقش مثبتی که بر جو روانی اجتماعی کلاس درس، میزان مشارکت دانش‌آموزان و ایجاد کشاکش در کلاس درس ایجاد می‌کنند، توانمندی‌ها، انگیزه‌ها و مهارت‌های تحصیلی دانش‌آموزان را بهبود می‌بخشند، به گونه‌ای که حتی پس از آنکه در انجام کاری شکست خوردند، از آن دست نمی‌کشند و تا رسیدن به موفقیت به کوشش ادامه می‌دهند، کوشش‌های خود را دو برابر می‌کنند و به فعالیت ادامه می‌دهند تا موفق شوند، از این رو از رفتارهای خودشکن تحصیلی دوری می‌کنند.

نتایج نشان داد همبستگی بین احساس تعلق به مدرسه با رفتارهای خودشکن تحصیلی منفی و معنی‌دار بود و مؤلفه‌های احساس تعلق به مدرسه (احساس تعلق به همسالان، حمایت معلم، احساس رعایت احترام و عدالت، مشارکت در اجتماع، ارتباط فرد با مدرسه و مشارکت علمی) به شکل منفی و معنی‌داری رفتارهای خودشکن تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند. به عبارتی دیگر می‌توان گفت که با افزایش احساس تعلق به مدرسه، رفتارهای خودشکن تحصیلی دانش‌آموزان کاهش می‌یابد. نتیجه به دست‌آمده با نتایج مطالعات پیشین در این زمینه همسو است. به عنوان مثال پژوهش سرائی و یوسفی (۱۴۰۲ ش.) نشان داد بین مؤلفه‌های احساس تعلق به مدرسه با اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (۱۸). یافته‌های پژوهش دل‌قندی و همکاران (۱۳۹۸ ش.) نشان داد که احساس تعلق به مدرسه با رفتارهای خودناتوان‌ساز تحصیلی رابطه منفی و معنی‌داری دارد (۱۷)، مطالعه مکیان و کلانتر کوشه (۱۳۹۴ ش.) نشان داد که همبستگی منفی و معنی‌داری بین احساس تعلق به مدرسه با فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان وجود داشت (۱۹).

نتیجه‌گیری

به طور کلی یافته‌های این پژوهش نقش هوش اخلاقی و احساس تعلق به مدرسه را در تبیین پیش‌بینی رفتارهای خودشکن تحصیلی نشان می‌دهد، بنابراین لازمه کاهش رفتارهای خودشکن تحصیلی دانش‌آموزان توجه به هوش اخلاقی و احساس تعلق به مدرسه است.

هرچند پژوهش حاضر به عنوان نخستین پژوهش در زمینه نقش هوش اخلاقی و احساس تعلق به مدرسه در پیش‌بینی رفتارهای خودشکن تحصیلی دانش‌آموزان در ایران انجام شد، اما با محدودیت‌هایی همراه بود، از جمله اینکه از روش نمونه‌گیری در دسترس و تعداد کم نمونه استفاده شد، پیشنهاد می‌شود جهت تعمیم‌پذیری نتایج به انجام مطالعه از دیگر روش‌های نمونه‌گیری همراه با تعداد نمونه‌های بیشتر پرداخته شود. همچنین در تحلیل داده‌ها متغیرهای جنس، سن و مقطع تحصیلی وارد تحلیل شدند و با توجه به محدودیت شدید واریانس در مورد سن، جنس و مقطع تحصیلی و همچنین در دسترس بودن نمونه هیچ کدام از روابط معنادار نیست، لذا نیاز است در یک پژوهش مجزا با نمونه‌های تصادفی و بزرگ و دارا بودن واریانس کافی به ویژه در مورد متغیرهای سن و تحصیلات این مسأله طرح و مورد تحلیل و تفسیر قرار گیرد. بر اساس نتایج پیشنهاد می‌شود به منظور کاهش رفتارهای خودشکن تحصیلی دانش‌آموزان می‌توان به تدوین و اجرای برنامه‌های مداخله با رویکرد آموزش هوش اخلاقی و شیوه‌های ارتقای احساس تعلق به مدرسه پرداخته شود.

مشارکت نویسندگان

زهره قبادی‌مهر: نگارش مقاله.

محمدحسن غنی‌فر: ارائه ایده.

تکتم‌سادات جعفرطباطبایی: تحلیل آماری.

سمانه‌سادات جعفرطباطبایی: نظارت و راهنمایی بر مقاله.

نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تأیید نموده و مسئولیت

پاسخگویی در قبال پژوهش را پذیرفته‌اند.

در تبیین یافته فوق می‌توان گفت که انسان‌ها موجوداتی اجتماعی‌اند که از بدو تولد در یک مجموعه اجتماعی زندگی می‌کنند و نسبت به آن مجموعه احساس تعلق دارند، هرچه کودک بزرگ‌تر می‌شود، نسبت به والدین، محله، شهر مدرسه و اعضای خانواده احساس تعلق بیشتری می‌کند. گذشته و تاریخچه زندگی یک فرد در مدرسه این احساس را قوی‌تر و همین ویژگی‌های فردی مشترک با سایر دانش‌آموزان منجر به احساس تعلق بیشتر آن‌ها می‌شود (۲۴). احساس تعلق به مدرسه، دانش‌آموزان را در یک جریان انگیزشی مثبت درگیر می‌کند، به طوری که بچه‌هایی که احساس تعلق بیشتری دارند، انگیزه بالاتری برای مشارکت در فعالیت‌های مدرسه دارند و در نتیجه فرصت یادگیری و تجارب موفقیت بالاتری دارند. همچنین احساس تعلق به مدرسه نتیجه مثبتی در درون و بیرون از کلاس دارد و منجر به درک حمایت از سوی معلمان و دوستان همکلاسی می‌شود و این حمایت و رضایت از مدرسه و عوامل آن باعث می‌شود دانش‌آموزان در انجام کارها و تکالیف درسی خود رفتارهای خودشکن تحصیلی از خود بروز ندهند (۲۵). در تبیینی دیگر می‌توان گفت دانش‌آموزانی که دلبستگی به محیط مدرسه دارند و احساس تعلق آن‌ها به همسالان و معلمان در محیط مدرسه بالاتر از دیگر دانش‌آموزان است، مشارکت فعال‌تری در مدرسه داشته و در هنگام تدریس با معلم همکاری نموده و دانش‌آموزان دیگر نیز با وی همکاری و تعامل بیشتری در انجام تکالیف دارند و مدیریت زمان بهتری برای خود در انجام تکالیف در نظر می‌گیرند. چنین دانش‌آموزانی برای فرار از شکست‌های خود رفتارهای خودشکن تحصیلی را به کار نمی‌برند، بلکه اگر موفقیتی کسب نکنند آن را به دلیل عدم تلاش و کوشش خود می‌دانند و برای جبران این شکست‌ها تلاش مجدد می‌کنند، بر این اساس منطقی به نظر می‌رسد که بین احساس تعلق به مدرسه با رفتارهای خودشکن تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود داشته باشد.

تشکر و قدردانی

ابراز نشده است.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

تأمین مالی

نویسندگان اظهار می‌نمایند که هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

References

- Schimmmenti A, Jonason PK, Passanisi A, La Marca L, Di Dio N, Gervasi AM. Exploring the dark side of personality: Emotional awareness, empathy, and the Dark Triad traits in an Italian Sample. *Current Psychology*. 2019;38:100-9.
- Ajdarbin B, Abolmaali Alhosseini K, Ghorban Jahromi R, Dortaj F. Structural Model of the Relationship between Motivational Structure and Academic Self-Defeating Behavior in Gifted Students: the Mediating Role of Problem Solving Skills. *Psychology of Exceptional Individuals*. 2023;13(49):29-57.
- Kazemi N. Comparison of Meaning of Education and Delay of Gratification among Iranian Students with Self-Defeating Behaviors. *Razavi International Journal of Medicine*. 2023;11(4):26-33.
- Hadadranjbar S, Sadipour E, Delavar A, Delavar A, Ebrahimi Qavam S. Effectiveness of Training Program based on Cognitive-Behavior Approach on Academic Emotions in Students with Academic Self-Defeating Behaviors. *Education Strategies in Medical Sciences*. 2018;11(1):108-17. [Persian]
- Lefgren LJ, Stoddard OB, Stovall JE. Rationalizing self-defeating behaviors: theory and evidence. *Journal of Health Economics*. 2021;76:102407.
- Nikbakht M, Mosalman Abdol Abadi A, Soleimani Farsani A, Shahin Fard N. Investigating the Impact of Moral Intelligence on Auditors' Professional Judgment. *Accounting and Auditing Review*. 2023;30(4):781-97. [Persian]
- Isakhani K, Kheradyar S, Bani mahd B. Emotional Intelligence and Ethical Orientation in Accounting Students. *Ethics in Science and Technology*. 2022;17(1):126-31. [Persian]
- Hamidi S, Khodadadi Sangdeh J, Kalantar Hormozi A. Analysis of the Moral Intelligence Concept from the Point of View of the Conselling PhD Candidates: A Qualitative Study. *Psychological Achievements*. 2023;30(2):203-22. [Persian]
- Aybek EC, Çavdar D, Özabacı TMN. University students' moral judgment and emotional intelligence level: A model testing. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015;191:2740-6.
- Narimani M, Mohammadi G, Almasi Rad N, Mohammadi J. The role of moral intelligence and risk perception in predicting students' academic burnout and procrastination. *Journal of School Psychology*. 2017;6(2):124-45. [Persian]
- Hesampour F, Rezaei AM. Predicting Students' Academic Flourishing based on the Moral Intelligence: The Mediating Role of Academic Motivation, Academic Emotions, Academic Procrastination and Academic Burnout. *Quarterly Journal of Child Mental Health*. 2023;10(2):83-103. [Persian]
- Khormaei F, Saber Lari M, Poorseyed SM. Predicting Student's Psychological Well-being Based on Moral Intelligence with mediating of academic hope. *Cultural Psychology*. 2023;6(2):161-83. [Persian]
- Almasi M, Noroozi Homayoon M, Faghani S, Amini D. The role of health anxiety, intrinsic motivation and sense of belonging to school in predicting academic and social adjustment in adolescent boys in Zanjan. *Quarterly Journal of Health Psychology and Social Behavior*. 2023;3(1):1-16. [Persian]
- Fan X, Luchok K, Dozier J. College students' satisfaction and sense of belonging: differences between underrepresented groups and the majority groups. *SN Social Sciences*. 2021;1:1-22.
- Sharifirahnemo S, Fathi A, Pourmalai Harris R. The effectiveness of social skills training on academic self-concept and sense of belonging to school in elementary school students. *Learner-Based Curriculum and Instruction Journal*. 2022;2(2):51-64. [Persian]
- Pirkhaefi A, Hosseini SM, Mohammadi A. Designing a model of students' creativity based on the sense of belonging to the school with the role of mediator of resilience in schools of five military towns in Tehran. *Military Psychology*. 2021;12(48):41-57. [Persian]
- Delghandi A, Bayanfar F, Talepasand S. The prediction of students 'academic self-handicapping behaviors on the basis of academic engagement, quality of school life and sense of belonging to school. *Educational Psychology*. 2019;15(53):73-92. [Persian]
- Saraei R, Yousefi F. Causal model of predicting academic procrastination based on parental roots and components of self-discrepancy with the mediating role of sense of belonging to school. *Journal of Counseling Culture and Psycotherapy*. 2023;14(55):91-124. [Persian]
- Makian R, Kalantar Koosheh SM. Normalizing Sense of Belonging to School Questionnaire and its relationship with Academic Burnout and Achievement Motivation among Persian students. *Quarterly of Educational Measurement*. 2015;5(20):119-38. [Persian]

20. Tabachnick BG, Fidell LS, Ullman JB. Using multivariate statistics. 6th ed. Boston: Pearson; 2013.
21. Lennick D, Kiel F. Linking strong moral principles to business success. Pennsylvania: Wharton School of the University of Pennsylvania; 2005.
22. Amani Kolarijani A, Salmabadi M. The role of spiritual and moral intelligence in predicting students' anxiety tolerance (during the Covid 19). *Islamic Studies in Health*. 2022;6(1):117-26. [Persian]
23. Brew C, Beatty B, Watt A. Measuring students' sense of connectedness with school [Internet]; 2004 Nov 28 – Dec 2; Melbourne, Australia. Melbourne: Australian Association for Research in Education Annual Conference; 2004 [cited 2024 Apr 12]. p.1-22. Available from: <http://www.rpforschools.net/articles/School%20Programs/Brew%20Beatty%20Watt%202004%20Measuring%20students%E2%80%99sense%20of%20connectedness%20with%20school.pdf>
24. St-Amand J, Girard S, Smith J. Sense of belonging at school: Defining attributes, determinants, and sustaining strategies. *IAFOR Journal of Education*. 2017;5(2):105-19.
25. Allen KA, Jamshidi N, Berger E, Reupert A, Wurf G, May F. Impact of school-based interventions for building school belonging in adolescence: A systematic review. *Educational Psychology Review*. 2022;34(1):229-57.